

VB

ORDE VAN
VLAAMSE
BALIES

/OV

Nota

Buitengerechtelijke echtscheiding

Wetsvoorstel tot invoering van de mogelijkheid van een vaststelling van de echtscheiding door onherstelbare ontwrichting door de ambtenaar van de burgerlijke stand, *Parl. St. Kamer 2019-20, nr. 55-1481.*

dinsdag 8 maart 2022

Commissie familierecht
Orde van Vlaamse Balies

VB

Samenvatting

De Orde van Vlaamse Balies (hierna: OVB) stelt zich vragen bij de beoogde doelstelling van dit wetsvoorstel, i.e. de ontlasting van de familierechtbanken. De al dan niet afschaffing van de tussenkomst van de rechter in het kader van een echtscheiding vergt alleszins een grondig maatschappelijk debat. Daarenboven betwijfelt de OVB of dit wetsvoorstel tegemoetkomt aan het zogenaamd beoogde doel, nl. de ontlasting van de familierechtbank. Er zijn o.i. andere middelen om te komen tot een efficiënte werklastverdeling bij de familierechtbanken.

De discussies die vaak een daadwerkelijk debat vergen, met name het debat omtrent de goederen van de echtgenoten en hun minderjarige kinderen¹, moeten immers alsnog voor de familierechtbank worden gebracht, zodat uitsluitend de vaststelling van de echtscheiding via een verklaring voor de ambtenaar van de burgerlijke stand kan plaatsvinden. Allicht zullen de familierechtbanken op die wijze niet drastisch worden ontlast. Het probleem ligt immers dieper waarbij een veel ruimer debat over het echtscheidingsrecht en de gevolgen enerzijds en de werking van de familierechtbanken anderzijds noodzakelijk is.

De OVB meent bovendien dat, mocht de wetgever de buitengerechtelijke echtscheiding naast de echtscheiding door onderlinge toestemming (hierna: EOT) en de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (hierna: EOO), willen invoeren, een ruimer debat nodig is waar diverse vraagpunten moeten worden behandeld en knopen moeten worden doorgehakt. Denk bv. aan de vraag of de echtgenoten een voorafgaande regeling moeten uitwerken omtrent de verdeling van hun vermogen en de verblijfsregeling van de kinderen, wat de positie is van het kind in dat geval en vanaf wanneer de echtscheiding gevolgen heeft ten aanzien van derden en tussen echtgenoten (m.b.t. goederen en persoon). Omwille van de hiernavolgende vraagpunten en suggesties zou de OVB de wetgever graag oproepen om een en ander in een ruimer daglicht te zien en het gehele echtscheidingsrecht grondig onder de loep te nemen, samen met de (beëindiging van) andere samenlevingsvormen zoals de wettelijke en feitelijke samenwoning.

Inleiding

1. De Orde van Vlaamse Balies (hierna: OVB) dankt de commissie voor de Justitie voor de vraag om advies omtrent het wetsvoorstel van 7 augustus 2020 tot invoering van de mogelijkheid van een vaststelling van de echtscheiding door onherstelbare ontwrichting door de ambtenaar van de burgerlijke stand, *parl.st.* Kamer 55K1481. In wat volgt zal zij eerst een aantal algemene aandachtspunten bij het voorstel formuleren (1.), gevolgd opmerkingen en bedenkingen van meer specifieke aard (2.), om tot slot te eindigen met een samenvattend besluit.

De OVB wenst te benadrukken dat deze aandachtspunten niet exhaustief zijn en dat een ruimer debat vereist is, gelet op onder andere de rechtszekerheid voor de betrokken partijen en derden.

2. Het doel van het wetsvoorstel is de familierechtbank ontlasten door de vaststelling van de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk in bepaalde gevallen mogelijk te maken middels een verklaring bij de ambtenaar van de burgerlijke stand. Het gaat om die gevallen waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand via het bevolkingsregister kan vaststellen dat de echtgenoten al langer dan zes maanden feitelijk

¹ In deze tekst wordt met 'kinderen' minderjarige kinderen bedoeld.

gescheiden leven, of langer dan een jaar, wanneer het een eenzijdige verklaring betreft. De verklaring moet schriftelijk gebeuren en een aantal verplichte gegevens bevatten.

1. Algemene aandachtspunten

3. Het komt voor dat de vraag of een huwelijk snel en eenvoudig moet kunnen worden ontbonden door een administratieve verklaring voor de ambtenaar van de burgerlijke stand, een beleidsmatige vraag is waarover het de OVB in eerste instantie niet toekomt te oordelen. Welke visie op het instituut van het huwelijk dient te worden weerhouden, en welke rol het huwelijk *de lege ferenda* zou kunnen spelen dient de wetgever in beginsel te beoordelen. Een en ander neemt evenwel niet weg dat **de advocatuur een belangrijke maatschappelijke rol** vervult en de OVB initiatieven neemt voor de behartiging van de belangen van de advocaat en van de rechtzoekende. In die context formuleert zij in wat volgt enkele aandachtspunten en suggesties.

1.1 Gebrekkige verantwoording

4. Eerder dan de vaststelling van de echtscheiding *an sich*, situeren de meeste discussies voor de familierechtbank zich voornamelijk rond de gevolgen van de echtscheiding voor de kinderen en de goederen van de echtgenoten.

Louter een buitengerechtelijke echtscheiding invoeren voor de vaststelling van de echtscheiding, zal de werklast van de familierechtbanken o.i. niet wezenlijk verminderen. Te meer daar de kans niet onbestaande is dat de ex-echtgenoten nadien alsnog voor de rechter dienen te verschijnen omwille van een gebrekkig uitgewerkte echtscheidingsregeling (zie *infra* nrs. 8-9). In dat geval werkt de buitengerechtelijke echtscheiding zelfs contraproductief en bezorgt ze de rechtbank meer werk. Het probleem ligt immers dieper waarbij een veel **ruimer debat over het echtscheidingsrecht en de gevolgen enerzijds en de werking van de familierechtbanken anderzijds noodzakelijk is**. Er zijn o.i. dan ook andere middelen om te komen tot een efficiënte werklastverdeling bij de familierechtbanken.

Eenzelfde redenering geldt voor de vermelding van de **echtscheidingscijfers** (MvT, p3). De OVB is er niet van overtuigd dat een hoog echtscheidingscijfer een buitengerechtelijke echtscheiding rechtvaardigt. Wel integendeel. De hoge echtscheidingscijfers nopen tot goede afspraken tussen de ex-echtgenoten om te vermijden dat zij nadien ellenlange procedures voor de familierechtbank moeten voeren. Bij het formuleren van die afspraken spelen advocaten een cruciale rol (zie *infra* nr. 9).

1.2 Rol van de advocaat

1.2.1 Infoplicht

5. De OVB wenst vooreerst te benadrukken dat de **informatieplicht omtrent echtscheiding en de gevolgen ervan, alsook omtrent bemiddeling** die de wetgever in het voorstel toekent aan de ambtenaar van de burgerlijke stand (zie MvT p5²), tot de kerntaak behoort van de advocaat. Zo moeten advocaten hun cliënten terdege informeren, adviseren en juridisch bijstaan (art. 11 Codex Deontologie³) waarbij zij verplicht zijn zich voortdurend bij te scholen (zie art. 52 ev. Codex Deontologie). Krachtens art. 444 Ger.W. moeten advocaten bovendien *“de rechtszoekende [informerer] over de mogelijkheid tot bemiddeling, verzoening en elke andere vorm van minnelijke oplossing van geschillen. Indien zij van mening zijn dat een minnelijke oplossing van het geschil overwogen kan worden, trachten zij die in de mate van het mogelijke te bevorderen.”* En ook

² MvT, p5: *De bekommernis kan evenwel ontstaan dat echtgenoten door een procedure voor de ambtenaar van de burgerlijke stand minder goed geïnformeerd zijn over andere zaken waarmee zij rekening moeten houden. Zo kan de familierechter echtgenoten meedelen dat zij moeten nadenken over een eventuele verblijfsregeling voor de kinderen of over een manier om de vereffening-verdeling te regelen. Er kan door de dienst burgerlijke stand echter in een informatiebrochure worden voorzien, waardoor de echtgenoten goed ingelicht worden.”*

³ Art. 11 Codex Deontologie: *“De kerntaken van de advocaat zijn het vertegenwoordigen, bijstaan en verdedigen in rechte van de cliënt en het verlenen van juridisch advies. ...”*

deontologisch zijn advocaten verplicht overeenkomstig art. 264 van de Codex Deontologie⁴ om rechtszoekenden te wijzen op de minnelijke oplossing van conflicten. Het lijkt bijgevolg logisch om in het wetsvoorstel te verwijzen naar de belangrijke taak van advocaten op het vlak van (preventief) advies, onderhandelen en bemiddelen en bijstand, die geenszins kan worden vervangen door een informatiebrochure overhandigd door de ambtenaar van de burgerlijke stand.

1.2.2 Autonomie vs. bescherming

6. Een buitengerechtelijke echtscheiding houdt het risico in dat bij gebrek aan een rechterlijke controle, **de gemaakte (mondelinge) afspraken onevenwichtig zijn (bv. inzake de kinderen, het onderhoudsgeld)**. Dit geldt *a fortiori* voor echtgenoten die gehuwd zijn onder het stelsel van scheiding van goederen en waarbij een van hen een groot eigen vermogen heeft opgebouwd doorheen de jaren. Op welke wijze geniet de andere, zwakkere echtgenoot met een beduidend kleiner vermogen dan bescherming? Wordt deze echtgenoot niet door de omstandigheden (en zijn partner) gedwongen tot het afleggen van een verklaring? Het komt voor dat in dezen de advocaat een belangrijke rol vervult. Hij of zij kan voorafgaand aan de verklaring tot buitengerechtelijke echtscheiding de echtgenoot terdege adviseren en helpen evenwichtige afspraken te maken. Wanneer zowel de ene als de andere echtgenoot zich laat bijstaan door een advocaat, kunnen hun wensen en standpunten transparant worden weergegeven wat niet conflictverhogend, maar integendeel en zeker op lange termijn conflictverlagend werkt. Goede afspraken, maken goede vrienden. Dit om te vermijden dat nadien alsnog de familierechter moet worden gevat omtrent die afspraken, waardoor de *ratio* van het wetsvoorstel, zijnde een mindere belasting van de familierechtbank, alsnog wordt achterhaald. Het wegvallen van de rechterlijke controle wordt immers hoegenaamd niet vervangen door de tussenkomst van de ambtenaar van de burgerlijke stand die niet bevoegd is om een controle uit te voeren naar de gemaakte afspraken, wilsgebreken, de belangen, etc.

2. Bijzondere aandachtspunten

7. De OVB geeft in wat volgt een niet-exhaustief overzicht van aandachtspunten en suggesties die in een herwerkt wetsvoorstel desgevallend in acht kunnen worden genomen.

2.1 Personeel toepassingsgebied

8. Vooreerst past het te bepalen welke echtgenoten aanspraak kunnen maken op een buitengerechtelijke echtscheiding. Het wetsvoorstel bewaart hierover het stilzwijgen. De vragen die rijzen zijn evenwel *legio*:

- Moet deze echtscheidingsvorm openstaan voor echtgenoten met **minderjarige kinderen of niet**? De onderliggende vraag die centraal staat bij deze voorwaarde is waar het zwaartepunt van de buitengerechtelijke echtscheiding ligt, i.e. bij de snelheid van de echtscheiding voor de echtgenoten of bij de belangen van de minderjarige kinderen.

Kiest de wetgever ervoor de buitengerechtelijke echtscheiding te beperken tot echtgenoten zonder kinderen, dan zal die echtscheidingsvorm voor veel echtgenoten *niet hanteerbaar* zijn waardoor het doel van de rechterlijke ontlasting allicht niet wordt bereikt. Kiest de wetgever ervoor, zoals uit de MvT van het wetsvoorstel blijkt, ook echtgenoten met minderjarige kinderen de keuze te laten voor een buitengerechtelijke echtscheiding, dan kunnen zij verplicht worden *voorafgaandelijk een regeling* uit te werken in samenspraak met een deskundige zoals bv. een advocaat. Wanneer minderjarige kinderen in de echtscheiding betrokken zijn moet immers een verblijfsregeling worden uitgewerkt en onderhoudsgeld worden bepaald. Centraal daarbij staat de toets aan het belang van het kind die normaal de rechter doorvoert in de familierechtbank. Valt die rechterlijke toetsing weg, dan is het belangrijk dat op een andere manier het belang van het kind wordt beschermd. Waarom wordt bv. niet voorzien in een

⁴ <https://publiektest.advocaat.be/DipladWebsite/media/DipladMediaLibrary/Documenten/Deontologie/Codex-Deontologie.pdf>.

ouderschapsplan⁵, zoals in Nederland, waarbij een advocaat dan kan helpen de verblijfsregeling en onderhoudsbijdrage vast te stellen? De advocaat, die ook een advocaat specifiek voor bijstand aan minderjarigen kan zijn, kan zodoende de belangen van het kind terdege behartigen en een controletoeets doorvoeren. De tussenkost van de advocaat die samen met de echtgenoten de overeenkomst voor de kinderen opstelt, zorgt er bovendien voor dat duidelijke afspraken voorliggen zodat betwistingen achteraf zoveel als mogelijk worden vermeden. Het is immers niet zelden zo dat scheidende ouders hun eigen belangen niet meer los kunnen zien van die van hun kinderen, in welk geval de objectieve blik van een deskundige derde wenselijk is.

Binnen dit kader past het tevens te onderzoeken of voor het opstellen van een voorafgaandelijke regeling omtrent de kinderen een “verplichte” buitengerechtelijke bemiddeling vereist is. Ongeacht wat de wetgever dienaangaande beslist omtrent het verplichte karakter van de **bemiddeling**, zou de OVB graag opmerken dat advocaten reeds jaar en dag vertrouwd zijn met alternatieve vormen van geschillenbeslechting, zoals o.a. bemiddeling. Diverse opleidingen worden daartoe aangeboden door de OVB zowel in het kader van de beroepsopleidingslessen (tweedaagse opleiding bemiddeling – art. 45 Codex Deontologie), als in het kader van de permanente vorming (o.a. ‘collaboratieve onderhandelingen’, ‘bemiddelen en onderhandelen’). Wil de wetgever zoveel als mogelijk inzetten op buitengerechtelijke bemiddeling in deze materie (zie MvT p5), dan wenst de OVB graag op te merken dat advocaten daarin een zeer belangrijke rol kunnen vervullen. Wordt bovendien een beroep gedaan op een erkende bemiddelaar dan kan niet alleen de notaris uitvoerbare kracht verlenen aan de overeengekomen regeling, maar ook de rechter middels homologatie (art. 1037 Ger.W.).⁶

- Mvt, p5: “De procedure bij de ambtenaar van de burgerlijke stand is gebaseerd op die van de wettelijke samenwoning.” *Quid* wanneer een echtgenoot dan **onbekwaam** is verklaard op grond van artikel 492/1, § 1, derde lid, 4°, 5° en 10° BW om een verklaring van wettelijke samenwoning af te leggen voor de ambtenaar van de burgerlijke stand, resp. deze te beëindigen? Overeenkomstig art. 497/2, 14° BW zijn die handelingen niet vatbaar voor bijstand of vertegenwoordiging door de bewindvoerder. In dat geval kan overeenkomstig art. 1476, §2, voorlaatste lid BW de onbekwame echtgenoot zich laten machtigen door de vrederechter om de wettelijke samenwoning toch te kunnen beëindigen. *Quid* dan wanneer een echtgenoot zich wil beroepen op een buitengerechtelijke echtscheiding en onbekwaam werd verklaard? Het past het wetsvoorstel naar analogie te wijzigen.

2.2 Voorwaarden

9. Ook inzake de voorwaarden waaraan de echtgenoten moeten voldoen om een buitengerechtelijke echtscheiding te verkrijgen, zijn diverse vraagpunten onopgelost gebleven in het wetsvoorstel. Het gaat *onder andere* om de volgende punten:

- Wat met het **intentionele aspect** van de feitelijke scheiding? Bij deze vorm van echtscheiding zonder rechterlijke tussenkost lijkt de wetgever ervan uit te gaan dat de loutere vaststelling van de feitelijke scheiding, i.e. het apart gedomicilieerd staan gedurende één jaar in het geval van een eenzijdig verzoek, voldoende is. De intentie tot scheiden zou dan moeten blijken uit het zich begeven naar de ambtenaar van de burgerlijke stand en aldaar een verklaring doen. Dit lijkt niet correct, minstens betwifelbaar te zijn.

Hadden de partijen wel de wil om het huwelijk te beëindigen op het ogenblik dat zij (of één van hen) hun adres heeft gewijzigd? Wie zal controleren of de echtgenoten wel degelijk afzonderlijk leefden en de wil hadden om dat op duurzame wijze te doen? Binnen een gerechtelijke procedure bestaat immers de mogelijkheid voor één echtgenoot – geconfronteerd met een dergelijk verzoek – om het tegenbewijs te leveren van één jaar feitelijke scheiding ondanks het feit dat er afzonderlijke adressen waren. Wat indien echtgenoten zich verzoenen in de periode na de adreswijziging maar hun adres niet opnieuw wijzigen en dan toch uit elkaar gaan? Het wetsvoorstel lijkt hier geen rekening mee te houden. Die appreciatiebevoegdheid komt normaal toe aan een rechter, wat in dit wetsvoorstel ontbreekt.

⁵ Zie daarover o.a.: T. GEURTS en M.J. TER VOERT, Evaluatie van het ouderschapsplan en misvattingen in de media, *TFJ* 2014/ 8; M. VAN DER LANS, “Het ouderschapsplan in de rechtspraak”, *Justitiële verkenningen*, jrg. 37, nr. 6, 2011, p20-35; T. WUYTS, “Ontwikkelingen inzake echtscheiding op wetgevend vlak” in X., *Echtscheiding*, 2010, (241) 256-257.

⁶ Zie o.a. S. RAES, *Minnelijke schikkingen in de familierechtbank*, Mechelen, Kluwer, 2021, nr. 888.

Bovendien kan de termijn in het kader van de voorgestelde procedure enkel worden bewezen door een aparte inschrijving in het bevolkingsregister. Kan de echtgenoot die zich geconfronteerd ziet met de wil van de andere echtgenoot om uit de echt te scheiden, maar die meent dat niet voldaan is aan de voorwaarde van één jaar feitelijke scheiding een beroep instellen? En zo ja, bij welke instantie? Alsnog de familierechtbank?

- Zijn de echtgenoten **verplicht eerst de buitengerechtelijke echtscheiding ‘uit te proberen’** alvorens ze de familierechtbank vatten voor een EOO? Wat is met andere woorden meer algemeen de verhouding van deze echtscheidingsvorm met de reeds bestaande EOT en EOO - wenst de wetgever bepaalde echtscheidingsvormen voor te behouden voor bepaalde echtgenoten? In dat geval moet worden gewezen op artt. 8 en 14 EVRM (recht op familieleven en gelijkheidsbeginsel).
- Is een **voorafgaandelijke overeenkomst** verplicht over alle of een gedeelte van de gevolgen van de echtscheiding, (bv. onderhoudsgeld, verblijfsregeling, goederen, etc.), en zo ja is dan een verplichte bemiddeling vereist? Cfr. *supra* nr. 8 in verband met de regeling voor de *kinderen*.

Het voorgestelde artikel 1257 Ger.W. betreft de *verdeling van de gemeenschappelijke goederen*. De OVB meent dat ook een advocaat echtgenoten kan begeleiden bij het opstellen van een regeling dienaangaande. Dit is *a fortiori* het geval wanneer geen overeenkomst over de verdeling van het gemeenschappelijk vermogen met onroerende goederen zou moeten worden opgesteld. Een akkoord tussen de echtgenoten kan dan bezegeld worden met een beroep op de **advocatenakte**,⁷ die een bijzondere bewijswaarde heeft (zie art. 8.23 Nieuw Burgerlijk Wetboek). Middels de advocatenakte wil de wetgever betwistingen omtrent het bestaan van de akte en de echtheid van de handtekeningen als vertragsmanoeuvres uitsluiten. Doordat de advocaat van elk van de partijen de onderhandse akte medeondertekent, wordt immers bewezen dat de partijen zich verbonden hebben en dat ze instemmen met de rechtsgevolgen van de overeenkomst alsook dat hun handtekening authentiek is. Bovendien keert de advocatenakte de bewijslast om. Indien partijen niet tot een akkoord komen, dan kan een beroep worden gedaan op **bemiddeling** waarbij na tussenkomst van een erkend bemiddelaar, een bemiddelingsakkoord wordt afgesloten dat vervolgens kan worden gehomologeerd. Daarnaast kan ook een beroep worden gedaan op **collaboratieve onderhandelingen**.

Wat de keuze voor *een volledige of gedeeltelijke voorafgaande regeling* betreft, moet o.i. worden gewezen op het risico van *‘cherry picking’*, waarbij de echtgenoten uitsluitend die punten regelen die ze willen regelen. Bijgevolg blijven voor het overige nog vele geschilpunten overeind met een mogelijke overbelasting van de familierechtbank tot gevolg. Bovendien rijst dan de vraag naar de reikwijdte van de echtscheiding. Dit lijkt immers te impliceren dat aan bepaalde zaken niet meer zou kunnen worden geraakt omdat ze bij overeenkomst definitief zijn geregeld, terwijl andere zaken wel nog onderhandelbaar zijn.

- Is het wenselijk dat een echtgenoot **alleen** een dergelijke verklaring voor de ambtenaar van de burgerlijke stand kan afleggen (zie Mvt p5-6)? De andere echtgenoot kan m.a.w. steeds en plots als het ware ‘verstoten’ worden. Hoe kan misbruik en lichtzinnig gebruik van die mogelijkheid voorkomen worden? De ambtenaar van de burgerlijke stand is immers niet bevoegd om een controle uit te voeren op het verzoek.

2.3 Positie van het kind

10. Het wetsvoorstel bevat geen regeling die de positie van het kind in het kader van de buitengerechtelijke echtscheiding omkadert. Welke **stem** heeft het kind bij het afleggen van de verklaring en de eventuele regeling omtrent het ouderlijk gezag en het verblijf? De ambtenaar van de burgerlijke stand is immers niet bevoegd om het

⁷ Zie over de advocatenakte uitgebreid o.a.: N. CLYMANS, “De schriftelijke getuigenverklaring, de advocatenakte en de authentieke vaststelling bij deurwaardersexploot: nieuwe technieken van bewijslevering”, *TPB* 2017/1, (3) 9; A. MICHIELSENS, “De notariële akte vanuit de verkeerde hoek” in *Liber Amicorum H. Casman*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 341-350, zie specifiek 343-347; S. RYNWALDT, “De advocatenakte ontleed”, *Nieuwsbrief notariaat* 2013, afl. 16, 1-4.

kind te horen overeenkomstig art. 1004/1 Ger.W. Dat komt alleen de rechter toe. Bijgevolg komt het voor dat het kind op andere wijzen moet worden betrokken. De wetgever kan bv. de ouders verplichten hun kinderen te informeren en mee te delen op welke wijze ze hen betrokken hebben.⁸

Binnen dit kader kan een **multidisciplinaire samenwerking** tussen psychologen, sociaal assistenten, advocaten en ouders mogelijks een oplossing bieden om de stem van het kind via verschillende pistes te veruitwendigen en te betrekken. De OVB heeft reeds oog voor multidisciplinaire aanpak van conflicten zoals blijkt uit de artt. 178*bis-ter* van de Codex Deontologie, volgens welke bepalingen een advocaat deel mag uitmaken van een multidisciplinaire groepering of netwerk, dan wel deze mag oprichten, waarbij uiteraard de advocaat steeds zijn onafhankelijkheid en beroepsgeheim dient te vrijwaren. Advocaten kunnen overigens ook buiten een duurzaam samenwerkingsverband doorverwijzen naar voornoemde psychologen en sociaal assistenten en beroep doen op hun gespecialiseerd advies bij het uitwerken van regelingen.

2.4 Gevolgen

11. In het wetsvoorstel wordt onvoldoende aandacht besteed aan de gevolgen van de buitengerechtelijke echtscheiding. Zo wordt geen onderscheid gemaakt tussen **de gevolgen ten aanzien van derden en ten aanzien van echtgenoten m.b.t. hun persoon en hun goederen** (art. 1278 Ger.W. - zie ook de opmerking van de Rvst dienaangaande, cfr. 55K1481/002). Dit met alle gevolgen van dien. Zo rijzen o.a. de volgende vragen:

- vanaf wanneer ontstaat de postcommunautaire onverdeeldheid? Dit is relevant voor de samenstelling van de vermogens en de vereffening en verdeling van het huwelijksvermogen. Bij een EOO uitgesproken door de rechter ontstaat de postcommunautaire onverdeeldheid immers retroactief vanaf de inleiding van de eerste echtscheidingsvordering (art. 1278, tweede lid Ger.W.), aangezien dat het moment is waarop de wetgever vermoedt dat geen 'affectio maritalis' meer aanwezig is. Welk tijdstip beoogt de wetgever wanneer de echtgenoten een verklaring voor de ambtenaar afleggen? De dag waarop ze feitelijk gescheiden leven, de dag waarop de echtscheidingsakte wordt opgemaakt of, ...?

Hierbij aansluitend wenst de OVB te wijzen op art. 4 van het wetsvoorstel dat stelt dat echtgenoten die het huwelijk *wensen* te beëindigen via de ambtenaar van de burgerlijke stand een akkoord kunnen sluiten bij een notaris m.b.t. hun vereffening en verdeling. Hoe verhoudt dit artikel zich tot de regel dat niet kan worden vereffend en verdeeld voor de voor de scheiding definitief is tussen de echtgenoten? En kunnen de echtgenoten bij de notaris ook afstand doen van een persoonlijk onderhoudsgeld, dit in strijd met art. 301, § 9 BW?

- vanaf wanneer heeft de echtscheiding uitwerking ten aanzien van derden? Het wetsvoorstel bewaart hierover het stilzwijgen

12. Ook wordt onvoldoende aandacht besteed aan de **doorwerking van de buitengerechtelijke echtscheiding op andere vlakken**, zoals daar zijn:

- De relatie van de voorgestelde regeling tot de territoriale bevoegdheidsregeling is onduidelijk. Wat is de relatie met art. 628 Ger.W.? Heeft de verklaring voor de ambtenaar van de burgerlijke stand een impact op de regel van de territoriale onveranderlijkheid van art. 629*bis*, §1 Ger.W.?
- *Quid* met IPR-aspecten van de echtscheiding middels een verklaring? Denk bv. aan echtgenoten die een verschillende nationaliteit hebben of erkenning van deze echtscheidingsvorm in het buitenland.

Besluit

13. Niettegenstaande de OVB een goede werklastverdeling voor de familierechtbanken ondersteunt, betwijfelt zij of dit wetsvoorstel daaraan tegemoetkomt. Het probleem situeert zich dieper waarbij een veel ruimer debat over het echtscheidingsrecht en de gevolgen enerzijds en de werking van de familierechtbanken anderzijds

⁸ Ook in die zin: M. SINTOBIN, "Naar een buitengerechtelijke echtscheiding in België?" (Masterthesis UGent 2019-2020, onder leiding van prof.dr. G. VERSCHULDEN), nr. 239.

noodzakelijk is. Bovendien moeten de discussies omtrent de goederen van de echtgenoten en hun kinderen nog steeds voor de familierechtbank worden gebracht, zodat uitsluitend de vaststelling van de echtscheiding via een verklaring voor de ambtenaar van de burgerlijke stand kan plaatsvinden. Allicht zullen de familierechtbanken op die wijze niet drastisch worden ontlast.

De OVB meent bovendien dat, mocht de wetgever de buitengerechtelijke echtscheiding als derde echtscheidingsvorm naast de EOT en de EOO toch willen invoeren, een ruimer debat nodig is waar diverse vraagpunten moeten worden behandeld en knopen moeten worden doorgehakt. Denk bv. aan de vraag of de echtgenoten een voorafgaande regeling moeten uitwerken omtrent de verdeling van hun vermogen en de verblijfsregeling van de kinderen, wat de positie is van het kind in dat geval en vanaf wanneer de echtscheiding gevolgen heeft ten aanzien van derden en tussen echtgenoten (m.b.t. goederen en persoon). Omwille van de voornoemde vraagpunten en suggesties zou de OVB de wetgever graag oproepen om een en ander in een ruimer daglicht te zien en het gehele echtscheidingsrecht grondig onder de loep te nemen, samen met de (beëindiging van) andere samenlevingsvormen, zoals de wettelijke en feitelijke samenwoning.

De OVB wenst tot slot te benadrukken dat zij steeds bereid is haar expertise ter zake ter beschikking te stellen.